

PERFECTUS

AC

2018/1

Kontakti revije

Poštni naslov

Uredništvo revije Perfectus AC
Svetovanje in izobraževanje, dr. Andrej Raspor, s. p.
Dolga Poljana 57
5271 Vipava
Slovenija

Kontakt

Tel: 00386 51 313 221
E-pošta: zalozba.perfectus@gmail.com

Glavni urednik

Andrej Raspor, Perfectus Slovenija

Odgovorna urednika

Bojan Macuh
Pedja Ašanin Gole

Uredniški odbor revije

Andrej Raspor, *Slovenija*
Bojan Macuh, *Slovenija*
Pedja Ašanin Gole, *Slovenija*
Sašo Murtič, *Slovenija*
Darko Lacmanović, *Črna gora*
Bill Nichols, *Velika Britanija*
Žaneta Trajkoska, *Severna Makedonija*
Milica Slijepčević, *Srbija*
Admir I. Beganović, *Bosna in Hercegovina*

Jezikovni pregled

Bojan Macuh, slovenski jezik
Darko Lacmanović, bosanski, črnogorski, hrvaški jezik
Pedja Ašanin Gole, srbski jezik

Naslovnica

<https://www.hloom.com/resources/templates/cover-pages/creative-design>

Arhiv revij

http://www.andrejrasspor.com/perfectus_zalozba

Mednarodna standardna serijska številka
(on line) **ISSN 2738-4586**.

Področje in opis revije

Revija Perfectus AC je interdisciplinarna znanstvena revija, ki objavlja prispevke s področja kadrov, turizma, odprtih inovacij, organizacije in menedžmenta v povezavi z industrijo 4.0. Vsebina ni omejena zgolj na navedene tematske sklope, ampak smo za vaše predloge odprti. Še posebej želimo objavljati prispevke, ki obravnavajo nove in aktualne teme in predstavljajo znanstvene dosežke v razvoju ter njihovo uvajanje in uporabo v praksi. Vsled tega objavljamo tudi tematske številke. Zato vas vabimo, da se nam pridružite.

Pogostost izhajanja

Revija Perfectus AC izhaja enkrat letno. Tematske revije izhajajo po potrebi.

Politika za prosti dostop

Revija Perfectus AC omogoča odprt dostop do svojih vsebin, ki temelji na načelu odprtih inovacij, po katerem bi prosto dostopni rezultati javnosti omogočile večjo globalno izmenjavo znanja.

Navodila avtorjem

V reviji Perfectus AC objavljamo znanstvene članke, rezultate raziskovalnega dela avtorjev. Prispevki so lahko napisani v slovenskem, angleškem, hrvaškem, bosanskem, srbskem (latinica), črnogorskem jeziku. Objavljamo izključno dela, ki še niso bila objavljena v znanstveni obliki v kakšni drugi reviji ali zborniku. Avtorji so odgovorni za vse morebitne kršitve avtorskih pravic. Prispevki niso honorirani. Objava prispevkov se ne zaračunava.

Besedilo naj bo oblikovano po navodilih (interesanti nam pišite, da vam posredujemo predlogo z bolj podrobnimi navodili). Na začetku prispevka, takoj za naslovom v originalnem in angleškem jeziku naj bo povzetek dolžine do 10 vrstic z do 5 ključnimi besedami. Članek naj obsega do 10 strani brez povzetkov, virov in prilog. Predložite tudi sliko in kratek strokovni življenjepis vsakega od avtorjev (do 10 vrstic). Članki morajo biti pred objavo lektorirani. Avtorji so odgovorni za jezikovno ustreznost. Ne uporabljajte opomb v besedilu. Eventualne opombe, ki naj bodo kratke, navedite na dnu besedila skupaj z literaturo. Seznam citirane literature oblikujte po APA-standardu. Na koncu prispevka so navedeni po abecednem redu. V kolikor je možno navedite DOI številko.

Predložene prispevke pregledata in ocenita najmanj dva neodvisna recenzenta. Na osnovi mnenj in predlogov recenzentov uredniški odbor ali urednik sprejmeta prispevek, zahtevata manjše ali večje popravke in dopolnitve ali ga zavrneta. Če urednik oz. recenzenti predlagajo večje popravke, se dopolnjeni prispevek praviloma pošlje v ponovno recenzijo.

Podrobna navodila najdete na:

http://www.andrejrasspor.com/perfectus_zalozba

Povzetki prispevkov v slovenskem in angleškem jeziku

**DRUŽINA IN SVOJCI VPLIVAJO NA KAKOVOST ŽIVLJENJA IN VSEŽIVLJENJSKO
UČENJE STAROSTNIKOV
FAMILY AND RELATIVES INFLUENCE THE QUALITY OF LIFE AND LIFELONG
LEARNING OF THE ELDERLY***Bojan Macuh***Povzetek:**

V globalni družbi razvitih držav se prebivalstvo vse bolj stara. To dejstvo predstavlja enega največjih ekonomskih in socialnih izzivov v prihodnosti. Tako naj bi bilo v Sloveniji po predvidevanjih do leta 2060 30 % prebivalstva starejšega od 65 let, zato je upravičeno vprašanje, kako pripraviti starostnike na kakovostno življenje v tretjem in četrtem življenjskem obdobju in kako izboljšati njihov življenjski slog v času bivanja doma in morebiti kasneje v domu za starejše, kar posledično vpliva tudi na njihovo vključevanje v aktivnosti vseživljenjskega učenja.

Vseživljenjsko učenje je tisto, ki starostnikom v obeh obdobjih lahko pomaga, da se osredotočajo na kakovost svojega življenja in morebitno spremembo sloga le-tega, kar pomeni, da lahko usmerijo svoje življenje in potrebe ter želje v aktivnosti, ki jim ohranjajo zdravje, jih delajo srečne in zadovoljne, pri tem pa ostajajo tesno povezani kot aktivni pripadniki družbe ter s svojim znanjem in sposobnostmi dajejo lastni prispevek družbi znanj. Pri tem ima pomembno vlogo tudi družina, kar predstavljamo v prispevku.

Ključne besede: starost, staranje, staranje, starostniki, učenje, vseživljenjsko učenje, družina, dom.

Abstract:

In the global society of developed countries, the population is increasingly ageing. This fact presents one of the biggest economic and social challenges of the future. According to projections, 30 % of the population in Slovenia will be older than 65 years by 2060; therefore, a justified question arises of how to prepare the elderly for quality life in the Third and Fourth Age and how to improve their lifestyle during their residence at home and possibly later in a home for the elderly which also affects their participation in the lifelong learning activities.

It is the lifelong learning that can help elderly people in both ages to focus on the quality of their life and possible change of its style which means that they can focus their lives, needs and desires to activities which keep them healthy, make them happy and satisfied while remaining closely connected as active members of society and give their own contribution to the knowledge society by their knowledge and skills. Thereby, family has an important role which is presented in this paper.

Key words: Age, Aging, Knowledge, Elderly, Learning, Lifelong Learning, Family, Home

DOI: 10.5281/zenodo.7229993

DRUŽINA IN SVOJCI VPLIVAJO NA KAKOVOST ŽIVLJENJA IN VSEŽIVLJENJSKO UČENJE STAROSTNIKOV

Bojan Macuh

Uvod

V globalni družbi razvitih držav se prebivalstvo vse bolj stara. To dejstvo predstavlja enega največjih ekonomskih in socialnih izzivov v prihodnosti. Tako naj bi bilo v Sloveniji po predvidevanjih (Vertot, 2010) do leta 2060 30 % prebivalstva starejšega od 65 let, zato je upravičeno vprašanje, kako pripraviti starostnike na kakovostno življenje v tretjem in četrtem življenjskem obdobju in kako izboljšati njihov življenjski slog v času bivanja doma in morebiti kasneje v domu za starejše, kar posledično vpliva tudi na njihovo vključevanje v aktivnosti vseživljenjskega učenja (Macuh, 2017).

Vseživljenjsko učenje je tisto, ki starostnikom v obeh obdobjih lahko pomaga, da se osredotočajo na kakovost svojega življenja in morebitno spremembo sloga le-tega, kar pomeni, da lahko usmerijo svoje življenje in potrebe ter želje v aktivnosti, ki jim ohranjajo zdravje, jih delajo srečne in zadovoljne, pri tem pa ostajajo tesno povezani kot aktivni pripadniki družbe ter s svojim znanjem in sposobnostmi dajejo lastni prispevek družbi znanj.

Veliko starostnikov v tretjem in četrtem življenjskem obdobju se zaradi različnih vzrokov (zdravje, oskrba, samota, želja po druženju) odloči za bivanje v domu za starejše. Običajno se o odhodu dogovorijo s svojci (otroci, vnuki), ki tako ali drugače prevzamejo posredno (obiski, druženje, spodbujanje) ali neposredno (finančna pomoč) odgovornost za bivanje starostnikov v domu za starejše. Za boljšo kakovost življenja starostnikov in izboljšanje njihovega sloga v domovih za starejše veliko prispeva strokovno usposobljeno osebje (strokovne službe in tudi ostalo pomožno osebje). Pomembno vlogo pri tem, ali je kakovost življenja starostnikov v domu za starejše blizu temu, kar so imeli doma, pa ima družina. Zato je upravičeno vprašanje, kako se družina in svojci vključujejo v aktivnosti vseživljenjskega učenja v okviru institucionalnega bivanja starostnikov.

Dom in družina pomagata starostnikom pri njihovem vključevanju v vseživljenjsko aktivnosti

Družina je ključen dejavnik v življenju vsakega starostnika, pri čemer imamo v mislih predvsem z vidika podpore, ki jo le-ta v tretjem in četrtem življenjskem obdobju zelo potrebuje. V kolikor zdravstveno stanje starostnika dopušča, je naloga družine, da mu omogoča druženje z vrstniki in vključevanje v različne prostocase aktivnosti (aktivnosti društva upokojencev, izleti, kulturno in družabno življenje).

Večina starostnikov je v obdobju po 65. letu preskrbljena, kar pomeni, da imajo (vsaj zajamčeno, minimalno) pokojnino. Ta ni nujno dovolj visoka za zagotavljanje vseh njihovih potreb in zagotavljanje kakovosti življenja, zato je naloga in skrb družine (otrok), da jim pri tem pomaga, toliko bolj pomembna. O tem govorijo tudi nekateri člani iz Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih (Ur. l. RS 69/2004 – UPB1), ki obravnava ne le dolžnosti in pravice staršev v odnosu do otrok, ampak tudi otrok do staršev, ko le-ti ostarijo in pravi, da:

- je polnoletni otrok dolžan po svojih zmožnostih preživljati svoje starše, če ti nimajo dovolj sredstev za življenje in si jih ne morejo pridobiti;
- polnoletni otrok ni dolžan preživljati tistega od staršev, ki iz neopravičenih razlogov ni izpolnjeval preživninskih obveznosti do njega (prav tam).

Čeprav so določene pravice in dolžnosti otrok do lastnih staršev in s tem posledično uveljavljena zaščita starostnikov v tretjem in četrtem življenjskem obdobju, se ob odločitvi starostnika (v mnogih primerih pa njegovih svojcev), da se preseli (iz takšnih ali drugačnih razlogov) iz primarnega okolja (od doma in družine) v sekundarno (dom za starejše), reši veliko vprašanj, kot npr., kako v vsakem trenutku priti do zdravnika, pomoč pri gibanju, pri gospodinjskih opravilih, na katera si starostniki v domačem okolju ne znajo odgovoriti. Z odhodom v dom se marsikateri starostnik ne strinja. To smo ugotavljali tudi ob individualnih razgovorih z njimi, ko smo izvajali anketiranje. Doživeli smo, da je marsikdo zavrnil sodelovanje pri anketiranju tudi zaradi osebnega nezadovoljstva ob dejstvu, da so »moral« v dom za starejše. Rezultati v empiričnem delu naloge so potrdili, da se veliko starostnikov ob preselitvi v dom za starejše odtuji od lastne družine in svojcev, saj jih označujejo za krivce, ki so od njih tako ali drugače zahtevali, da sprejmejo odločitev, ki je niso želeli, čeprav so te veliko krat tudi upravičene, saj otroci zaradi svojih vsakodnevnih službenih (delovnih) obveznosti ne morejo ustrezno, dovolj kakovostno in v vsakem trenutku izpolnjevati vseh potreb, ki jih imajo starostniki (njihovi starši). Dokler imajo starostniki bolj ali

manj izpolnjene vse pogoje za kakovostno življenje in ni ovir (npr. gibalna oviranost, slabovidnost in naglušnost, ekonomska odvisnost itd.), se lahko vključujejo v aktivnosti, ki so jim na voljo (tudi v okviru vseživljenjskega učenja), je življenje v primarni skupnosti popolnoma sprejemljivo in neposredno ne vpliva na morebitne odločitve o odhodu v dom za starejše. Ko se začnejo pojavljati težave, je odločitev (obojestranska ali enostranska) nujna, saj se svojci zavedajo, da starostniku ne morejo nuditi vsega, kar želijo in potrebujejo.

Otroci so dolžni pomagati staršem – tudi v domu za starejše

O sobivanju in medsebojni pomoči otrok in staršev se v strokovni literaturi pojavlja kar nekaj razlag. Katera izstopa, ni moč z zagotovostjo trditi, a kot navaja tudi Hojnik Zupanc (1997, str. 49–58), so svojci prvi pomočniki starostniku v stiski. Otroci se čutijo moralno odgovorne, da pomagajo svojim staršem, ko so le-ti v stiski. To velja, če živijo skupaj, v razširjeni družini ali če živijo ločeno (starši in otroci živijo zase). Nenazadnje so odgovorni pred zakonom (Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, Ur. l. RS 69/2004 – UPB1), da staršem priskrbijo ustrezno pomoč, če je sami ne morejo zagotoviti. Vzorec družinske povezanosti je odvisen od življenjskega sloga, nastalega v skupnih letih življenja. Najpomembnejša je čustvena opora, ki jo starostniki v tretjem in četrtem življenjskem obdobju veliko krat potrebujejo. V kolikor ni mogoč osebni stik, je v oporo že telefonski pogovor, saj tako starši čutijo, da njihovi otroci bdijo nad njimi in se zato lahko počutijo bolj varne.

Pomoč otroka je starostniku velika opora, saj se lahko otroci dogovarjajo in lažje opravijo vse morebitne obveznosti za pripravo in sodelovanje njihovih staršev/starostnikov v različnih aktivnostih vseživljenjskega učenja.

Izpostaviti moramo, da so eden glavnih izzivov sodobnih družb intenzivne in nepredvidljive demografske spremembe ter z njimi povezano staranje prebivalstva ter organizacija skrbi za starejše. V Sloveniji se prebivalstvo intenzivno stara in ta demografska podoba s seboj prinaša potrebe po spremembi sistemov in politik na področju socialne varnosti, zdravstva in drugih. Za zagotavljanje kakovosti življenja starejših (Filipovič Hrust et. al., 2014) je ključen razvoj oskrbe v skupnosti, saj slednja sledi sodobnim skrbstvenim trendom, ki poudarjajo zmanjševanje institucionalizacije in čim daljše bivanje v domačem okolju. Razvoj storitev v skupnostih, poleg izboljšanja kakovosti življenja starih ljudi, omogoča družinskim članom lažje usklajevanje dela, družine in oskrbe starih družinskih članov ter tako pomembno izboljšuje kakovost življenja ne le starejših oseb, ampak celotne družine.

Skrb za varno in kakovostno življenje starostnikov v domu za starejše

Za starega človeka, ki potrebuje pomoč, kot tudi za svojce, ki mu jo nudijo, je boljše, če živijo v istem gospodinjstvu (partnerja) oz. v isti hiši ali stanovanjski stavbi (Rant, 2013, str. 11–12). Večina starih ljudi želi do smrti živeti v domačem okolju, ki jim je poznano in na katerega so navajeni. Zagotoviti samostojno in varno življenje staremu človeku v domačem okolju je lažje, če skupaj z njim ali vsaj v neposredni bližini živi kdo od svojcev, ki mu je pripravljen nuditi pomoč pri tistih vsakodnevni opravilih, ki jih sam ne zmore več opravljati. Glede tega je ugodna rešitev, če stari ljudje s svojimi otroki in vnuki živijo v isti hiši ali stanovanjski stavbi. Da zadostijo tudi potrebi po samostojnosti enih in drugih, imajo danes nekateri dve sosednji, med sabo povsem ločeni, stanovanji in gospodinjstvi, ki pa sta toliko povezani, da si med sabo pomagajo, kolikor je smiselno. Ko so otroci majhni, stara starša pomagata svojim otrokom pri skrbi za vnuke, kar lahko zelo razbremeni obremenjeno srednjo generacijo, poleg tega imajo otroci reden stik s starimi starši. Čez nekaj let ali desetletij se stanje spremeni in takrat stari starši potrebujejo vedno več pomoči svojih bližnjih in tudi formalnih programov socialnih mrež za oskrbo starih ljudi. V evropskih državah, ki so po razvoju primerljive s Slovenijo, se med vsemi programi za oskrbo v starostni onemoglosti najhitreje razvijajo in širijo različni programi pomoči in nege na domu. Ta način najboljše odgovarja potrebam in željam ljudi, razvijati pa so se začeli potem, ko so države uredile in z zakonom sprejele sodobne nacionalne sisteme za dolgotrajno oskrbo in nego (Rant, 2013, str. 11–12).

Starostniki in njihovi svojci naj bi imeli redne stike, otroci naj bi spremljali življenje svojih staršev in jim pri tem pomagali, čeprav smo iz razgovorov s starostniki zaznali pri nekaterih nezadovoljstvo in razočaranje, saj marsikateri od njih v dom za starejše ni odšel prostovoljno, razumejo pa vsakodnevne obveznosti, ki jih imajo njihovi otroci. Kar nekaj je bilo tudi takšnih, ki so bili razočarani, ker so morali v dom, čeprav bi lahko bili doma. To so predvsem tisti, ki se še ne srečujejo z zdravstvenimi težavami in so še tako ali drugače družbeno aktivni.

Družina in svojci so ključnega pomena za kakovostno staranje starostnikov, tako z vidika izpolnjevanja psihosocialnih, ekonomskih in zdravstvenih vidikov, pri katerih imamo v mislih pomoč ob bolezni. Prav tako v marsikaterem življenju starostnika njegovi najbližji veliko pripomorejo tudi pri zapolnjevanju pristočnih aktivnosti starostnika, kakor tudi neposrednega vključevanja v vseživljenjsko učenje. V nadaljevanju predstavljamo del raziskave, ki prikazuje stanje na področju sodelovanja družine in svojcev pri vključevanju starostnikov v tretjem in četrtem življenjskem obdobju v aktivnosti vseživljenjskega učenja v domu za starejše.

Potek raziskave

Zbiranje kvantitativnih podatkov za raziskavo je potekalo v času od februarja do junija 2015. Vanj so bili vključeni starostniki vseh domov za starejše v Pomurju, ki so starejši nad 65 let. Raziskovalni vzorec je obsegal 390 bivačih starostnikov.

Za potrebe raziskave empiričnega dela raziskave smo si zastavili izhodiščno raziskovalno hipotezo tako, da smo predvidevali v:

H0: da je vključenost starostnikov v vseživljenjsko učenje povezana z njihovim življenjskim slogom.

Iz nje smo izpeljali še ožjo raziskovalno hipotezo, in sicer smo predvidevali v:

H1: da družina pomembno vpliva na življenjski slog starostnikov pri njihovem vključevanju v vseživljenjsko učenje.

Za preverjanje hipoteze H1 smo uporabili multiplo linearno regresijo. Pri tem je bila odvisna spremenljivka: pogostost vključevanja anketiranih v vseživljenjsko učenje (V9).

Neodvisne spremenljivke:

- Posredna spodbuda pri vključevanju anketiranih v vseživljenjsko učenje (faktor 1).
- Neposredne spodbude, motivacija in aktivno vključevanje družine anketiranih v vseživljenjsko učenje (faktor 2).
- Bolje se razumem z ostalimi sostanovalci (V12. 9 vpliv sostanovalcev).
- Strokovni delavci so zelo prijazni pri izvajanju (V11. 5 vpliv strokovnih služb).
- Televizija, družabne igre, časopisi in revije (faktor 1).
- Plesna in gledališka skupina ter ročna dela (faktor 2).
- Klepet z znanci, pevski zbor in internet (faktor 3).

Število aktivnosti vseživljenjskega učenja, katerih se anketirani starostniki udeležujejo (V8).

Preglednica 1: Povzetek modela pri preverjanju hipoteze H1

Model Summary

Model	Korelacijski koeficient	Determinacijski koeficient	Popravljeni determinacijski koeficient	Ocena standardne napake
1	,527a	,277	,262	,819

Predictors: (Constant) Število aktivnosti vseživljenjskega učenja, katerih se starostniki udeležujejo, 11.5 Strokovni delavci so zelo prijazni pri izvajanju, Neposredne spodbude, motivacija in aktivno vključevanje družine v vseživljenjsko učenje (faktor 2), Televizija, družabne igre, časopisi in revije, Plesna in gledališka skupina ter ročna dela, 12.9 Bolje se razumem z ostalimi sostanovalci., Posredna spodbuda pri vključevanju v vseživljenjsko učenje (faktor 1), Klepet z znanci, pevski zbor in internet.

Povzetek modela nam prikazuje, da lahko z napovedanimi neodvisnimi spremenljivkami pojasnimo 27,7 % variabilnosti odvisne spremenljivke pogostost vključevanja v vseživljenjsko učenje.

Preglednica 2: ANOVA pri preverjanju hipoteze H1

ANOVAa

Model	Vsota kvadratov	Stopinje prostosti	Srednji kvadrat/varianca	F	Sig.
1 Regresija	97,138	8	12,142	18,122	,000b
Preostanek	253,270	378	,670		
Skupaj	350,408	386			

a. Dependent Variable: 9 Kako pogosto se vključujete v vseživljenjsko učenje v domu?

b. Predictors: (Constant), Število aktivnosti vseživljenjskega učenja, katerih se starostniki udeležujejo, 11.5 Strokovni delavci so zelo prijazni pri izvajanju., Neposredne spodbude, motivacija in aktivno vključevanje družine v vseživljenjsko učenje (faktor 2), Televizija, družabne igre, časopisi in revije, Plesna in gledališka skupina ter ročna dela, 12.9 Bolje se razumem z ostalimi sostanovalci, Posredna spodbuda pri vključevanju v vseživljenjsko učenje (faktor 1), Klepet z znanci, pevski zbor in internet.

Iz raziskave izhaja, da znaša vrednost signifikance 0,000 iz česar sledi, da je model kot celota statistično značilen.

Preglednica 3: Koeficienti regresijskega modela spremenljivk pri preverjanju hipoteze H1

Model	Coefficients ^a							
	Nestandardni koeficient		Standardni koeficient	t	Sig.	Korelacije		
	B	Standardna napaka	Koeficient Beta			Zero-order	Delno parcialna korelacija	Delež
(Constant)	,275	,231		1,192	,234			
Posredna spodbuda pri vključevanju v vseživljenjsko učenje (faktor 1)	,087	,066	,074	1,325	,186	,266	,068	,058
Neposredne spodbude, motivacija in aktivno vključevanje družine v vseživljenjsko učenje (faktor 2)	,022	,045	,026	,481	,631	,236	,025	,021
12.9 Bolje se razumem z ostalimi sostanovalci.	,147	,052	,152	2,842	,005	,294	,145	,124
11.5 Strokovni delavci so zelo prijazni pri izvajanju.	-,001	,042	-,001	-,023	,981	,193	-,001	-,001
Televizija, družabne igre, časopisi in revije.	,114	,053	,106	2,156	,032	,304	,110	,094
Plesna in gledališka skupina ter ročna dela.	,326	,069	,239	4,698	,000	,377	,235	,205
Klepet z znanci, pevski zbor in internet.	,176	,072	,136	2,429	,016	,372	,124	,106
Število aktivnosti vseživljenjskega učenja, katerih se udeležujejo starostniki.	,091	,058	,089	1,566	,118	,381	,080	,068

a. Dependent Variable: 9 Kako pogosto se vključujete v vseživljenjsko učenje v domu?

Ob pregledu statistike t in stopnje značilnosti ugotavljamo, da so statistično značilni regresijski koeficienti pri spremenljivkah:

bolje se razumem z ostalimi sostanovalci (X1, B = 0,147);

televizija, družabne igre, časopisi in revije (X2, B = 0,114);

plesna in gledališka skupina, ter ročna dela (X3, B = 0,326);

klepet z znanci, pevski zbor in internet (X4, B = 0,176).

Regresijska enačba ima tako obliko:

$$Y = 0,147X_1 + 0,114X_2 + 0,326X_3 + 0,176X_4$$

Na podlagi izvedene multiple linearne regresije ugotavljamo, da je:

H1, s katero smo predvidevali, da družina anketiranih pomembno vpliva na življenjski slog anketiranih starostnikov pri njihovem vključevanju v vseživljenjsko učenje – *potrjena*.

Razprava

Z dobljenimi rezultati smo bili zadovoljni, saj se pričakuje, da domači in svojci pomembno vplivajo na pripravo starostnikov v tretjem in četrtem življenjskem obdobju na odhod v dom za starejše, kakor tudi na pogostost vključevanja v aktivnosti vseživljenjskega učenja. Tukaj je v ospredju predvsem motivacija starostnikov za aktivno prebivanje v domu za starejše.

Starostniki in njihovi svojci naj bi imeli redne stike, otroci naj bi spremljali življenje svojih staršev in jim pri tem pomagali, čeprav smo iz razgovorov s starostniki zaznali pri nekaterih nezadovoljstvo in razočaranje, saj marsikateri od njih v dom za starejše ni odšel

prostovoljno, razumejo pa vsakodnevne obveznosti, ki jih imajo njihovi otroci. Kar nekaj je bilo tudi takšnih, ki so bili razočarani, ker so morali v dom, čeprav bi lahko bili doma. To so predvsem tisti, ki se še ne srečujejo z zdravstvenimi težavami in so še tako ali drugače družbeno aktivni.

Družina in svojci so ključnega pomena za kakovostno staranje starostnikov, tako z vidika izpolnjevanja psihosocialnih, ekonomskih in zdravstvenih vidikov, pri katerih imamo v mislih pomoč ob bolezni. Prav tako v marsikaterem življenju starostnika njegovi najbližji veliko pripomorejo tudi pri zapolnjevanju prostočasnih aktivnosti starostnika, kakor tudi neposrednega vključevanja v vseživljenjsko učenje.

Sklepna misel

Kadar imajo starostniki izpolnjene bolj ali manj vse pogoje za kakovostno življenje in ni ovir (npr. gibalna oviranost, slabovidnost in naglušnost, ekonomska odvisnost itd.), se lahko vključujejo v aktivnosti, ki so jim na voljo (tudi v okviru vseživljenjskega učenja).

Življenje v primarni skupnosti je do takrat popolnoma sprejemljivo in neposredno ne vpliva na morebitne odločitve o odhodu v dom za starejše. Ko pa se pojavijo ovire, se starostniki v dogovoru s svojci (ali sami) odločijo za bivanje v domu za starejše. Tudi v institucionalnem varstvu imajo pod strokovnim vodstvom na voljo več aktivnosti v okviru vseživljenjskega učenja, ki vplivajo na njihov življenjski slog v domu za starejše. Da se starostniki udeležujejo ponujenih aktivnosti, imajo za to zasluge tudi svojci (družina), saj starostnike spodbujajo k temu, da se vključijo v različne aktivnosti.

Ugotavljamo, da je vseživljenjsko učenje tisto, ki starostnikom v obeh obdobjih lahko pomaga, da se osredotočajo na kakovost svojega življenja in morebitno spremembo sloga le-tega, kar pomeni, da lahko usmerijo svoje življenje in potrebe ter želje v aktivnosti, ki jim ohranjajo zdravje, jih delajo srečne in zadovoljne, pri tem pa ostajajo tesno povezani kot aktivni pripadniki družbe ter s svojim znanjem in sposobnostmi dajejo lastni prispevek družbi znanj. Pri tem pa ima pomembno vlogo tudi družina in svojci, ki jim ob skrbi drugih zanje pomagajo, da je njihova starost bolj brezskrbna, mirna in srečna.

Viri:

1. Filipovič Hrast, M. et al. (2014). *Oskrba starejših v skupnosti: dejavnosti, akterji in predstave*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
2. Hojnik-Zupanc, I. (1997). *Dodajmo življenje letom: nekaj spoznanj in nasvetov, kako se smiselno in zdravo pripravljati na starost in jo tako tudi živeti*. Ljubljana: Gerontološko društvo Slovenije.
3. Macuh, B. (2017). *Življenjski slog starostnikov v domovih za starejše*. Maribor: Kulturni center, Frontier.
4. Rant, M. (2013). Sobivanje in samovanje v starosti. *Kakovostna starost* 16(2), 3–12. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje.
5. Vertot, N. (2010). *Starejše prebivalstvo v Sloveniji*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
6. Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih. (2004). *Uradni list RS št. 69/2004 – UPB1*. Pridobljeno s <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200469&stevilka=3093>.